

הסימול מוזן במבנה 88888 9999 כאשר 9999-פוליוגל, 88888 עדות עם אפסים מובילים
סימול 228 00001 סימול ישן _____ ,

*שם מעיד סוזנוב יעקב _____
*אינטרנט 2 סומן לאינטרנט ללא תמונה
תאריך מסירת העדות 1011800 *סטטוס

נושא העדות סוזנוב יעקב עליית אביו לארץ בראשית המאה העשרים יחד עם כל
משפחתו יערב היה אז תינוק בן שנה וחצי עליית המשפחה לגליל
ורחישבות בסג'יה יארה כי בבית גי השימר בבית גן ייבנאל וכי
פעולות שמירר של ראיכרים ובנירם במקום ובגורן ובשדות פעולות
של ארגון רשומר , חיי רנוער בגליל ותכריות עם הערבים בסביבה
רתקופה עליר נמסרר רעדות 1011900 עד 31121921
רערות מקלטות זדני רישוב בגליל, מארכיונם הפרטי של בלרר ואורי שרפמן,
בית גן יבנאל, יולי 2003

רשאלת רעדות *יעד _____ *מחסן ארון צד מדף פוליוגל מעדכן אחרון RNN 24/09/2003
*מיקום

1 2 6 7 8 9 10 11 12 13 14 16 24
עזרר כרא הוסף עדכן בטל מלמ תכציר רבא נכה הצגת סרגל חזור סיים

זכרונות אלה הועברו לכתב מהקלטות זלני הישוב בגליל.
ההלטות נערכו ע"י אורי שרפמן מבית-גן (יבנאל) והם רכושם הפרטי של בלהה ואורי שרפמן.
ההלטות נמסרו באדיבותם לארכיון בית יגאל אלון בגינסטר לתועלת הציבור כולו.

לפי בקשתו של אורי שרפמן, אני מספר על בואם של ה"רוסים" הראשונים לארץ בשנת 1900.
אבא שלי עבד אצל ד"ר רופין בחוץ לארץ. כשדברו פעם כיניהם אמר לו האבא שלי _ לו יכולתי
להגיע לארץ ישראל - אמר לו ד"ר רופין - אם אתה רוצה להגיע לארץ ישראל, אנחנו נסדר לך.
ד"ר רופין ודיזנגוף עבדו יחד.

באחם הימיה היה קשה מאוד לעלות לארץ. ד"ר רופין ידיזנגוף אמרו לו לא תוכל לעלית
לארץ ביחד עם המשפחה שלך וגם לא כיהודי, אתה צריך לנסוע בתור גוי ונעשה אותך לחולה.
וכך נסע אבא שלי לארץ, בתור גוי ובתור חולה. הוא היה יהודי אדוק ובאניה התפלל בלי
שאישי יראה אותו. אבא הגיע לארץ כחולה הזקוק לשמש של ארץ ישראל. כשהגיע ליפו וראר את
רעריבים מסביב אמר - עוד לא אבדה תכותנו, אני עוד אמצא את ארץ-ישראל. מיפו עלה בתור
"מתפלל" עם ה"בהמולץ" לירושלים. הוא הלך האחרון בשורה, היתה לו חבילה ביד והוא רצה
להתחמל מ"הבהמולצעס" האלה. חיפש מלום ובו סימן יהודי או אנשים שיראו כיהודים. פתאום
ראה "מגן דוד" על איזו דלת והבין שזה בית כנסת. נכנס לשם. השמשים הרגישו שהאיש הוא
עולה חדש, הכניסו אותו לחדר ופשטו ממנו את הבגדים ורלבישו אותו בגדים חדשים. כיניהם
"המתפללים" בדרך לירושלים הרגישו שנעלם והתחילו לחפש אותו, אבל הוא אבד, לא מצאו אותו,
נשאר עם היהודים. עבודה לא היתה ולא היה ממה להתפרנס. נודע לו שביריחו מחפש שייח ערבי
פועלים טובים, אז הוא ירד ליריחו ועבד אצל הערבי במשך שנה וחצי. קיבל אוכל וביגוד
ביושי חמירת עבודתו. פעם, בעת סעודה, שמע שיהודים קנו את אימת יחירה, אז החליט עם עוד
מספר יהודים שעבדו ביריחו ללכת לחדרה. בזמנו ללכת מיריחו לחדרה היה קשה יותר מאשר
לעוף היום לירח. לקחו היהודים את תרמיליהם ומללותיהם והלכו לחפש את חדרה. הלכו ביום
והלכו בלילה מבדואי לבדואי עד שהגיעו בסופו של דבר לחאן בחדרה. שאלו האם יש כאן
יהודים? ענו להם - מה פתאום באתם לכאן? אין פה עבודר בשבילכם.

אבא שלי אמר - נתחלק חלל כחלל ונסבול ביחד -

הייתי בן שנה וחצי כאשר באתי לארץ. גם אמא שלי כאשר נסעה מחוץ לארץ לא נסעה בתור יהודיה. היא עלתה על האוניה בתור אשה המחפשת את בעלה שנסע לארץ, בהחלט לא בתור יהודיה על האוניה אמא שגרה עלי יותר מאשר על אחיותי. מספרים שהייתי ילד יפה, שמח ועליז

וכולם רצו לכתח אתי על הידיים, אמא היתה צובטת אותי בחוזקה כדי שאבכה ולא אלך לאף אחד אמא אמרה שאני מחד מזרים ולכן אני בוכה. חס וחלילה שלא יראו אצלי את ה"ברית מילה".

בכל אופן אני יעקב בנו של אברהם סוזנוב הגעתי לארץ סוף סוף. האבא שלי עליו השלום היה בחדרה ושמה היינו איזה זמן עד אשר התחלנו לחלות. בלינו יותר בבית החולים "ביליור חולים" בירושלים מאשר בחדרה. ללבריסקי אמר לנו שיעביר אותנו לנצרת ואנחנו היינו היהודים הראשונים בנצרת. אבא היר עגלון אצל הפקיד ללבריסקי בנצרת במשך שנתיים. כעבור שנתיים הוא הוא אמר לו - אדון סוזנוב, לך לא מגיע להיות עגלון אלא חלילי. ואז הוא השתדל להכניס אותנו לסג'רה. בסג'רה היינו כשנתיים ואז ללבריסקי אמר שמה זה לא מקום בשבילך, אזה צריך ללכת ולכבוש את בית ג'ן - היום בית גן.

לבי-גן, באותם הימים לא היתה דרך כמובן. נסענו דרך לוביר בדרך לא דרך, היתה לנו עגלה ישנה, מחרשה ומיטה. לפני שעזבנו את נצרת כדי לנסוע לסג'רה, קנה אבא שלי מנורה כדי שיהיה לנו אור ב"ארמון" הגדול אליו נסענו. לפני שיצאנו לדרך עטפו את המנורה במגבת ובסמרטוטים כדי שלא תשבר ונתנו לי לאחוז אותה, וזאת מפני שאני הייתי הגדול בילדים. לפני בית גן תפנו אותנו שודדים שרצו לשדוד לנו את הסוסים. 'הזילנו לרוץ, העגלה עלתה על סלע והתהפכנו. אני שכבתי מתחת לעגלה. נפצעתי בראש ונזל ממני המון דם אז אמא שמה לי סמרטוט על הראש שיעצור את הדם ואז אני שומע צועקים - איפה המנורה? איפה המנורה? - הרברים היו ממוספרים ולמנורה אני זוכר, היה מספר "2". המנורה נמצאה, כמובן שבורה ומרוסלת. איך שהם בכו כמו ילדים לטניס רלוס הגדול נשבר ואנחנו איך נכנס ל"ארמון" בסג'רה?

וכאן ריינו בדרך ל"ארמון" חדש בבית-גן. הגענו לבית גן בלילה. בבתיים עוד היו ערבים. אנחנו היינו היירים הראשונים ברושה. הרושה היתה עשויה מקש, מאבנים ומרימר. לא יכולנו להכנס בליל לטובה, זו היתה ממש סכנה וחץ מזה הערבים שהיו נסכיבה לא כל כך נתנו להכנס.

ישנו בלילה בתוך העגלה ובבוקר ראינו את ה"ארמון" החדש. כל נחש שמצאנו בתוכו היה באורך של 3 4 מטרים, וריו מספר נחשים, לא אחד ולא שניים. ואז אבא שלי עליו השלום אמר - המנורה רצילה הצילה אותנו, אילו היתה לנו מנורה היינו ישנים בחושה ואז מי יודע מה היר עלול לקרות.

הגענו לבית-גן וכעבור שנתים העבירו אותנו ליבנאל. כאן התחיל אבא לעבוד בחללאות כמו שצריך. ביבנאל, היו אז יהודים מצפת, מטבריה וממלומות אחרים שלא כל כך עבדו בחריצות בעבודת החקלאות בחצרות הבתים היו ערבים והם עשו את רוב העבודה החללאה בחצר, היהודים היו עצלנים, הם כינו את אבא שלי "חמור גדול". אבא לא התיאש, עבד קשה אבל המצב לא היה כל כך טוב, אני זוכר שבאיפה כללית של כל האכרים, רצו האכרים לעזוב את המועבה - אי אפשר לחיות במצב הזה - אמרו, - אין מאיפה לחיות. אבא שלי ישב לו בזוית, לא התערב בשיחה. ואז הם שאלו אותו אברהם סוזנוב, למה אתה שותק, למה אתה לא אומר שום דבר? אז הוא ענה להם - מה יכול לענות לכם בן אדם שהוא עיף כיום וכלילה?

שאלו אותו - האם אתה, יש לך פרנסה?

הוא ענה להם - ברוך השם, אני חי.

אמרו לו - כמה אתה מרויח ליום?

ענה להם - לפי החשבון שאני עשיתי, אני מרויח $2\frac{1}{2}$ גרוש ליום.

שאלו ומזה אפשר לחיות?

אמר להם גם אלה אינם שלי, חצי גרוש של הממשלה, ל"עופר", חצי גרוש להוצאות המושבה וחצי גרוש לדברים כלליים.

שאלו - נו, אז איך אתה חי?

ענה להם ברוך השם, אני חי ויש לי מה לאכול, אני אוכל תרנגולת, אווז או ברוז, לפעמים אני אוכל גם בשר עגל, ואם חסר לי משהו, אני מוכר איזה עגל וקונה לי זוג מכנסיים או זוג בעליים אמר להם בסוף - אני עובד ועושה את כל זה, אז יש לי. אתם לא עושים כלום, אז אין לכם.

הלדבן הראשון של הימים ההם היה פלינר, את שם משפחתו שכרתי. הוא נסע עם כלתו לקצור עשב באדמות בית גן, בערב התנפלו עליהם 3 שודדים. הם רצו לרתעסל עם הכלה שלו, הוא התנגד, הגן עליה וקיבל כדור בלב. והורים שלי זה "גרים" שהיו שמה ודפו אחרי השודדים עד וואדי פג'אס כאשר החשיך ולא תפסו אותם, חזרו בחזרה. - זה היה הורבן הראשון.

הלורבן השני היה ליחזאל ניסנוב. ליחזאל ניסנוב היה בדרך מעפולה, נסע להביא נשל מטעם ההגנה. כשירדו את ההר, אמר העגלון ליחזאל - 2 ערבים רצים מולנו, יתכן שהם רוצים לשדוד אותנו. אמר ליחזאל לעגלון - שינסו!!! בסיבוב האחרון לבית-גן לפצו 2 הערבים על הפרדות ותפסו אותן. אמר להם ליחזאל - אתם מתכוונים ברצינות? ענו הערבים ברצינות, והתירו את הפרדות. ליחזאל היה בראונינג, הוא ירה ופצע את אחד הערבים. הם עזבו את הפרדות והתחילו לברוח. אחד משני הערבים ירה כדור ביחזאל, היה לו רובה יווני והכדור פילח ליחזאל את הלב והראות. הוא ליבל את הכדור בזמן שעמד על הברכיים, הלב והראות ממש עפו לו מהגוף.

ליחננו אותו לביבנאל. האמא שלו היתה בפתח תקוה וחיכו לה שהיא תבוא. אני זוכר שהיא היתה אשה גבוהה ואני זוכר שהיא לא בכתה, לראה לכניה צבי ניסנוב ולבנה השני ואמרה להם - אחיכם לא מת, דם בעד דם' ריא אמרה את הדברים ברוסית.

סיפורים על השומרים בבית גן וביבנאל.

בבית-גן ריה שומר, חבר שלי, מצליח בכור. הוא הכיר כל גנב וגנב, ידע מתי לבוא ומתי לגנוב. בכלל אנחנו עזרנו תמיד אחד לשני. יום אחד בא אלי מצליח בכור ואמר לי - הלילה, יעכב, אתה צריך לעזור לי בשמירה. אני מחכה לאורחים ואני רוצה לתפוס אותם חיים.

בשעה אחת, הלכתי אליו ושאלתי אותו - מה נשמע? הוא אמר הם הגיעו. ואז אמר - אני אתנהג כמו גנב ואתה תשמור במרכז. כאשר תשמע שריקה ממני תבוא לעזרזי. הוא היה לבוש כערבי, יצא לשדות והתנהג כערבי. הוא הלשיב לערבים ששרקו זה לזה בסימנים מוסכמים, מיני צפצופים כאלה, הצטרף לסיגנלים שלהם, שאלו אותו מה אתה עושה פה? אמר לרם - אני גנב, באתי לגנוב פרדות.

אמרו לו אתה מכיר את המקום? אמר להם הייתי פה אתמול ואני יודע בדיוק שברפת זו וזו יש 3 פרדות מצוינות. אתם שניים ואני אחד, בואו נעשה את הפעולה ביחד ולכל אחד מאתנו תהיה פרדה טובה. שאלו אותו אתה מכיר את הסביבה? אמר לרם - אני מכיר את הסביבה מצוין, אבל חדעו לכם שיש פה שומר מסוכן מאוד וצריכים 100 עיניים כדי להזהר ממנו. התחילו ללכת בכיוון הרפת. ניגש מצליח לבדו, פותח את הירר ואומר להם - עכשו אני אשמור על השומר ואתם תשחררו את הפרדות. הם נכנסו לרפת והתחילו לשבור מנעולים, בעודם שוברים את המנעולים, נתן מצליח שריקה ואני באתי בריצה. הוא ניגש אליהם ואמר להם אני הוא השומר המסוכן, השארו במקומתיכם ואל תזוזו. בינתיים אני הגעתי אליו והוא אמר לי - רם הם בפנים תפוס אותם. וככה תפסנו את הגנבים. לקחנו מהם את הרובים והכינו אותם מכות חזרות.

יוסף ליזנסקי -

אני שמרתי עם ליזנסקי בשדות ובגורן. הוא היה ממטולר והתחתן עם בת ברושקובסקי. לודם בא לעבוד אצלמהחנות שלו, ברושקובסקי. כאשר שמרתי אתו למדתי ממנו הרבה דברים טובים. הוא היה בחור עליז, יפה ואמיץ לב. כאשר נכנס לענייני הניל"י וה"ספיונג" התחילו הטורקים לחפש אותו. ביום בהיר אחד, הקיפו הטורקים את יבנאל בצבא, הם באו לחפש את יוסף ליזנסקי. אסרו את כולנו ואספו אותנו לבית הספר בבית הספר התפללו האנשים, ככו ואפילו התעלפו. הטורלים הוציאו צלמניה ומנעול של רובה ושאלו מי יודע ומי זרק והחביא את הדברים האלה? האנשים שתרו. ניגשתי אל הציבים, לקחתי את הצלמניה והלכתי מחדר לחדר ושאלתי יהודים תגלו ותגידו מי

החביא את הצלמניר הזאת? ואם לא תגידו, תהינה לנו צרות גדולות. פתחתי את הצלמנייה ובדרכי, מצאתי שם את יוסף ליסנסקי מצולם על הסוסה החבאתי את התמונה בתוך השרוול שלי שלא ידעו ושלא ימצאו מה שלקחתי. אז לקחתי את המנעול ובדרכי את מספר הרובה. שאלתי אותם - איפה מצאתם את הצלמנייה? אמרו לי ואני אמרתי להם שאני מכיר את בעל הבית ואת מלום וזכאי שאגש לשם ואשאל. באתי לשם ואמרתי לבעל הבית אל תעשה צרות מיותרות ותגלה לי של מי הצלמנייה הזאת. ברנשטטר אמר שהוא לא מכיר את בעל הצלמנייה. שאלתי אותו - מי נמצא בבית? הוא אמר יש לי פועל חדש, בא מרוסיה ומדבר רק רוסית. קראתי לפועל וביקשתי אותו שיגלה את האמת, אז הוא אמר ראיתי שכולם רצים ומתחבאים, אז החבאתי את הצלמנייה. אז ללחתי את הרוסי והבאתי אותו אל התורכים ואמרתי להם - הרוסי הזה נמצא רק כמה ימים בארץ והצלמנייה הזאת היא שלו. פשוט לא הבין מה יורה וזרק את רצלמנייה.

ואז שואל אותי החורכי ואת יוסף ליסנסקי אולי אתה מכיר?

אמרתי לו מה זאת אומרת, אם אני מכיר? הוא חבר טוב שלי. שמרנו ביחד בשדות ובגרנות. ואז הוא ואמר לי - אם אתה מכיר אותו כל כך טוב, אז תגיד לי איפה הוא אמרתי להם - הלילה היה בהרים שלנו ואנו בני הנוער כאן החלטנו לחסל אותו, כי בגללו טובלת כל הארץ. כדאי לחסל ירודי אחתמלום שהמולדת כולה תסכול מצרות בגללו. התורכים עשו צרות גדולות בארץ באותם הימים. הם לחחו אותי ואמרו - אתה אחראי בעד ליסנסקי, אתה מוכרח לגלות לנו איפה הוא. אמרתי לרם - אני אגלה לכם, אשתו גרה בבית-גן ויש לה כמה ילדים ממנו. הוא לא נראה לנו בשום אופן, אלא בזמן שהוא היה פה על ההר. ואז אמרתי להם נפל בגורלי להרוג אותו - הנה האקדח שלי, הם האמינו לי וללחו אותי לבית-גן. שני קצינים תורכים שילבו את זרועותיהם בזרועי כשהם מחזיקים שבטים בידיים וכך ליוו אותי לבית-גן. הגענו לבית של ברושקובסקי. במקרה ישבה המשפחה הזאת באבל. (למעשה היה לי מזל) תארו לכם כל בני המשפחה יושבים על הארץ ובזכים מדה, נדמה לי שאחיהם מת כדיוק, בכל אופן הצבעתי על האשה ואמרתי זו אשתו של יוסף ליסנסקי, ערף אפנדי, אחד הילדנים שאל אותה את אשתו של יוסף ליסנסקי? אז היא ענתה להם - אני אשתו, כבר ארבע שנים שהוא עזב אותי, לא אוכל ולא שתיה נתן לי ולילדיו שלו, איללו לא היו ההורים הזקנים שלי עוזרים לי, הייתי מתה מזמן ברעב. אני לא רוצה להכיר אותו, עשו בו מר שאתם רוצים. הם יצאו את הבית ואמרו לי אתה הצלת את כל בני המשפחה הזאת. חזרנו בחזרה והתחילו לשחרר את כל הזכנים ואת האחרים. מי שלא היה "כשר" לחחו לעפולה.

גם אותי שחררו.

ועכשיו, אספר על השוד הגדול של העדר בלבנאל

זה היה בשבועות. יצאתי לטייל בהרים עם שתי בחורות. פתאום אני רואה ליד המעינות שלנו 40-30 רוכבים, בדואים מסוג א'-א', לבושים בעביות יפות ולכל אחד מהם רומח באורך של 7 מטר. אני רואה שהם מתקרבים אל העדר שהיה ליד רמעיין למעלה. רועה אחד רץ בכיוון המושבה וצעק שודדים שודדים את העדר. אני רצתי מהצד השני כדי להודיע למושבה. יריתי שלוש פעמים מהאקדח שהיה בידי והתחלתי לרוץ אחריהם. יוסף ליסנסי, מאיר חזנוב ואחרים מבין האכרים הותילים, כל אלה שהיה בידיהם נשק התחילו לרוץ. בסך הכל היינו שבעה או שמונה אנשים, והם ירו עלינו ממש. הלכנו מוואדי לוואדי ומסלע לסלע והתקרבו לאדמות השמסין. פיליפוב וגוטמרן, יהודים אמיצים שהיו להם סוסות אצילות, הם באו ברכיבה והדביכו את השודדים. התחילו חילופי יריות פנים מול פנים ממש. הערבים התרחקו אבל פתאום ארעה תללה והרויבים "נסתמו", שני הערבים ה"שחורים" "עביאד" הצליחו להוריד אותם מהסוסים. גוטמרן ליכל במצח והשני הצליח לברוח. אחרי שרוא נפל מאיר"ה יוסף ליסנסי ואני נגשנו אליו לראות מה לדה, הוא אמר ליבלתי רומח בראש. מאיר"ה ואני לשרנו לו את הראש, בינתיים מאיר"ה ליכל כדור ברגל. מאיר"ה לא סיפר שהוא פצוע לפץ על הסוסה ואמר שהוא רוכב להביא עוד תחמושת מהמושבה, במושבה עשו לו תחבושת והוא חזר אלינו. בינתיים התחילה האש הגדולה במורד השמסין. בסופו של דבר ניצחנו אותם, גרשנו אותם אחרי שרבים מהם נהרגו, והחזרנו את העדר.

בבית-גן, היינו שומרים כלילות. האכרים היו מתאספים ברפת ישנה, לשם הכניסו את הפרדות ואת הפרות והאנשים שמרו בתורנות. ביום עבדו ובלילה שמרו. היו הרבה מאוד מלרי שוד. בין הערבים אני זוכר את גנג' אחמדי ואחיו עבדאללה שהיו שודדים גדולים, הם היו אומרים ליהודים - אילו לא הגנו עליכם אנחנו היו האחרים שוחטים את כולכם כמו תרנגולות מבלי לצלות אתכם על האש.

בין הגרים היו כמה גיבורים אמיתיים. פעם נכנסו ערבים לחנות הקטנה של פיליפוב והתפרעו. היה שם אהרונק"ה ביקוב, רוסל ממש גיבור. הערבים התגרזו ואמרו - אנחנו יכולים לעשות ככם מר שאנחנו רוצים. אמר פיליפוב לביקוב תראה להם, מי הם ומי אתה, לך תתאבל אתם. אז ענה לו ביקוב לא כדאי. שאל אותו פיליפוב - מה, אתה מפחד? ענה לו - חבל שיסבלו המסכנים האלה. הצליחו להשפיע עליו להתאבק אתם. אמרו הערבים שהם מוכנים לתת 2 לירות זהב, אמר ביקוב אין לי, ואמר לחנווני, שהוא יתן להם 4 לירות. שמעו ערבים 4 לירות, אמרו לו אנחנו ניתן 8 לירות.

וכך נמשך המשא והמתן עד אשר הגיעו ל-25 לירות זהב והגמל. כשיצאו להתאבק אמר אהרונל"ה ביקוב אני לא מוכן להאבל עם אחד מכם, אני רוצה להאבק עם שניכם בחדר. אני רוצה לראות איך שאתם מפסידים את הכסף. אז הם אמרו - מה? שניים נגד אחד?, הוא ענה להם - מה איכפת לכם הרלי הכסף שלכם הוא. הם תפסו אותו בחגורה, משכו להנה ומשכו לשם והוא תפס בחזה את האחד ואת השני והפריד אותם כמו שמפרידים בין שני תרנגולים האחד ימינה והאחד שמאלה, חיבר ביניהם ושבר להם את הפרצופים. כשגמר זרק אחד ימינה ואחד שמאלה, ואחר כך אמר שפכו עליהם מים ותנו לי את הגמל ואת הכסף. בסופו של דבר ביקוב זה נהרג בלי מעשה גבורה. בלויב הכניס אורחים וכיבד כל מי שבא לביתו. באותו זמן, שמרו בבית-גן שומרים צ'רקסים, הוא הלזה להם כסף וכאשר כילש את הכסף בחזרה לא רצו לרחזיר לו. הוא קרא להם "חזזירים" ואצל הצ'רקסים זו מילת גנאי איומה. הוציאו את האלרד וירו בו חמישה כדורים. אמא שלו היתה בבית וסיפרה שהוא עוד הספיק לצעול- הגישי לי את הרובה מהר, והיא הכיאה לו את הרובה לרפת, הוא לכח את הרובה וניסה לדרוף אחריהם אלא שכשל ונפל בפתח הרפת.

הגר הזה, היה ממש שמשון הגיבור. אני זוכר שקיבלנו פגודה לחרוש את אדמת לוביה, הכפר האכזרי הזה. איש לא העז לחרוש על אדמתם. לא היתה ברירה, אי אפשר היה לסרב לפגודה לכבוש את הארץ. יצאנו לחרוש והנה הגיעו ערביי לוביה עם רמחים ומקלות באו לגרש את החורשים. היהודים עזבו פשוט ברחו, אהרונק"ה בלויב לקח שטח אדמה והתחיל לחרוש בלי פחד. הם ניגשו אליו ואמרו לו - יהודי, תעזוב את המקום ולא נהרוג אותך. הוא לא הבין ערבית הסתכל עליהם כאילו היה חרש. ירד אחד הערבים מהסוסה שלו ונתן לו עם ה"דבזה" - מקל בעל ראש יפה על הגב. אהרונק"ה הצביע עליו באצבע ואמר לו ברוסית - אם תעשה את זה עוד פעם אחת, לא תשאר בחיים. הערבי צחק ממנו, אהרונל"ה לכח את המגרד של המחרשה והצליף בו מכה אחת, הערבי נפל ושכב. הערבים התחילו לרוץ אליו מכל הצדדים, היו אולי 200 ואולי 300 ערבים, כמו זבל. הוא לא היה לו במה להלחם, תפס את הערבי ששכב על הארץ ברגל והניף אותו לכל הצדדים וכמוכך היכה את הערבים מסביב. הוא הרג אולי 9 ערבים. היה אז משפט גדול מאוד והפיל"א נאלצה לשלם המון כסף ובזה נגמרה הפרשה.

זייד מ"השומר"

רביאו ליבנאל את זייד מ"השומר". הוא היה אדם שטט וקר רוח. לא אהב לצעור ולא אהב לעורר מהומות. פעם אחת כשעבדנו בשדה, הפריעו לנו עדרים של הערבים בעבודה. אנחנו היינו חלשים לעומתם, אבא ואני והם כמה רועים לא ידענו מה לעשות ואיך להתגבר עליהם. אני עוד הייתי נער והנה בא זייד על הסוסה וראה את מה שלורה ואמר לאבא שלי עליו השלום למה אתה מרשה להם

לעלות על השדה בלי רשות? ענה לו אבא - ומה אעשה, הם יותר חזלים ויותר רבים, אני יחיד.

אמר זייד - צריך להראות להם שעליהם לפחד גם מאיש אחד, אסור לפחד מהם ולא להראות להם פחד. הוא נלגש לאחד הרועים שנראה היה כגיבור ביניהם ושאל אותו - אתה בילשת רשות לעלות על השדה? זה כמובן לא ענה לו והתחיל לצחוק לו בפנים, הוציא זייד את רנג' ייקה מהשרוול והוריד לו אחת על הגב וכמובן השכיב את הערבי על הארץ ואז אמר לנו - לכו תביאו מים ותשפכו עליו ובזה הלך, עזב את המקום. אנחנו נבהלנו, רתמנו את הסוסים וברחנו מהר מהמקום. זייד לא ברח הוא הלך ממקום למקום ועשה מה שעשה. אחרי כמה ימים התחלנו לשמוע את הערבים אומרים זה לזה - אם נראה את זה ממרחק של 5 לילומטרים נברח. הוא לא מדבר הוא רק עושה.

באחת השנים בא הברון בנימין דוטשילד לביקור בארץ. הוא בא לביקור במזשבות. אוטובוסים לא היו והוא נסע בדיליג'אנס. אני זוכר שבא לבקר ביבנאל. יצאנו מולו, רכובים על סוסים כמו הברואים עשינו פנטסיות וירינו באויר, זה מאוד מאוד מצא חן בעיניו. הוא בא למושבה, עשה אסיפה ואחרי האסיפה אמרו לו - בוא נלך לאכול ארוחת צהריים, ולאן הלכו לאברהם ומרים סוזונוב עליהם השלום, הם בישלו אוכל רק מתוצרת עצמית, ואמרו לאמא שלי עליה השלום, תכיני צהריים לברון "כמו שצריך". אמא שלי הכינה אווז צלוי, ברווז צלוי ועוד כל מיני מאכלים כאלה, בא הברון אכל ונהנה. אמרו לו - בוא תראה איך מגדלים את התוצרת הזו שאכלת - לקחו אותו לגינה, ובאמת היתה לנו חצר יפה, מלאה בעלי חיים, עזים וכבשים, פרות וסוסים ויונים כמו בחוץ לארץ, וגינת הירקות היתה מלאה מכל טוב - בצל ומלפפון, צנון וענבים ומשם הלכו אל הגורן, ואצלנו היתה גורן גבוהה ויפה ומסודרת, ערימות גבוהות שרק עם סולם יכולת להגיע לקצה - כשהברון ראה את כל זה אמר - הלוואי, אז אף מיר גיזוגט גזוארען".

מה זה גורן?

אספו את כל תבואות החורף והליץ אל הגורן בערימות והיו דשים, מנפים ואוספים.

אנחנו הצעירים היינו מטפסים על הגרנות. מועדון לא היה לנו וגם תזמורת לא היו, היו גרונות היינו שרים ורוקדים על הגורן, כל אחד רביא משהו לכיבוד, היה מי שהביא קצת בוטנים ואחר הביא משהו אחר, וככה היינו מבלים את הלילות שלנו. היה מאוד שמח באותם הימים.

הנוער של יבנאל

אני זוכר שחינכתי את בני ה-12 ובני ה-10 להגנה ולשמירה. בדרך כלל הייתי לוחה אתי חצי ליל

סוכריות ורייתי אומר להם - חבר"ה בואו נלך לשדות ונעשה "פנטסיות", נרביץ לערבים. בלי הסוכריות הם לא רצו ללכת. ככה הייתי עושה כדי שהם יהיו אמיצי-לב ולא יפחדו בלילות ובכלל שלא יפחדו מהערבים. הייתי הולך ועושה להם צרות בלילר מפני שהם היו עושים לנו צרות ביום. היינו שוברים להם את השקתות וכשהיו מדי פעם חילופי ריות הייתי אומר לחבר"ה שלא יפחדו כי לי יש רובה ואלדך ואני אגרום לזה שהם לא יצאצ מהאוהלים שלהם. ה"הגנה" והאכרים הזקנים כעסו עלי קצת, ובכל זאת, אני חושב שבני הנוער האלה קיבלו אומץ וכשפרצה מלחמת השחרור אני זוכר, הייתי בהרצליה, באצ"ל, ופתאום קראו לי - יעקב באו הנה חבר"ה והם שואלים איפה אתה, והחבר"ה האלה פשוט מפחידים. שאלתי - מאיפה הם? אמרו לי - לא יודעים. ניגשתי אליהם והיו בג'יפ פתוח, כל אחד מהם אחז סכין בפה ונשק וצעקו - יעקב, אתה זוכר, אתה חונכת אותנו, ועכשיו אנחנו יודעים למה התכוונת. לכל כפר שאנחנו מגיעים הם בורחים מאתנו לכל רוח. אלה היו חבר"ה מיבנאל, בעזרתם ניצחנו במלחמה הזאת.

אני זוכר שפעם עבדה ביבנאל יבוצת ערבים בהוצאת סידריות מהאדמה. הם היו קבלנים, אלה עבדו אצל מגדוב ובאו לבלש את הכסף ממנו אצלו בבית. מגדוב, אני זוכר, אמר להם שהעבודר שלהם לא היתה עבודה נקיה והם צריכים לחזור ולסיים את רעבודה ורק אחר כך יתן להם את הכסף. הם ענו לו - אנחנו השלמנו את העבודה ועליך לשלם לנו את הכסף בחיים או במות. הוא אמר להם - אני לא אשלם לכם. אחד הערבים הרים את ה"דבזה" שלו ונתן למגדוב על הראש, בבית שלו. הראש נפתח ומגדוב נפל על הרצפה. יהושע ודוד מגדוב הבנים שלו רצו וצעקו - האבא נהרג! אני תפסתי את ה"בוכס"- אגרוף - ורצתי לשם. הערבים עמדו בבית כמו גיבורים ולא יצאו, המשיכו לצעוק - תן לנו את הכסף. הזעקתי את מתיתיהו קסטיצקי החבר שלי, נכנסנו לבית וראינו שהמוח של הבן-אדם בחוץ. תפסתי כפיה של אחד הערבים, קשרתי את הראש הפצוע עד כמה שאפשר היה והתחלנו להרביץ לערבים האלה. הם היו 6 ערבים ומזוינים במקלות ואנחנו היינו שני צעירים. אמרתי למתיתיהו - בוא ניקח מהם את המלכות שלהם ונכה אותם במלכות שלהם. מתיתיהו התחיל להתאבק עם אחד הערבים ואני הכיתי באגרוף במרפקו של ערבי אחר, זה מיד זרק את המלל, מתיתיהו תפס את המלל והתחיל להרביץ וכך עשינו לאחרים. הוצאנו מהם את המקלות ופתחנו להם את הראשים עד אשר באו בני המושבה והפרידו בינינו.

בשנת 1921, הייתי קבלן הכביש צמח-טבריה. הייתי בהרים של כנרת, הובלנו אכנים ופוצצנו אותם לכביש. באותו יום בצוהריים היה חמסין כל כך גדול שאי אפשר היה לנשום. עבדו בשטח כ-150 עובדים, ערבים ויהודים ביחד. ערבים היו במספר גדול יותר מהיהודים. הצעתי לערבים שנתעבב ולא נצא לעבודה באחת בצוהריים אלא שעה מאוחר יותרכשהחום ירד מעט ואז נעבוד שעה מאוחר יותר. הפועלים, רצו לגמור וללכת לבלות בטבריה, אולי להתרחץ. לא היתה ברירה ועלינו על ההר.

הייתי צריך לקבוע את סידור העבודה, מי שעושה את החורים באבנים, מי שמפוצץ את האבנים מי שאוסף אותם ומי שמוביל אותם. הרגשתי שאני לא יכול לעמוד על הרגליים, ניגשתי לסלע גדול בגודל של כמעט חצי בית, נשענתי על הסלע בצל ואני אומר לאחד הפועלים - אני מרגיש רע מאוד הגישו לי מים. אחד הפועלים התכופף לקחת מים ואני רואה שהוא בעצמו חיוור ומתנועע כמו שיכור. אני מסתכל על השני ורואה אותה תופעה ובינתיים הסלע שנשענתי עליו התחיל לדחוף אותי, פעם פעם מזרחה ופעם מערבה. באותו רגע רהרים מסביב התחילו להתפוצץ, נתתי צערקה, אני זוכר, פועלים ליס' זו היתה רעידת אדמה מאוד גדולה. - לו הסלע לא חזר בחזרה למרמו, מי יודע מה היה לורה, אמרו המומחים.